

MAHALLELERİN KATILIM VE DAYANIŞMA KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASINA ETKİSİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Miray ÖZDEN*

Öz

Vatandaş katılımı, sivil toplum eylemlerinin en önemli yapı taşlarından biridir. Demokrasinin etkili olabilmesi, vatandaşların politika geliştirme ve uygulama süreçlerini etkileyebilme kapasitelerine bağlıdır. Katılımın özü, seçimlerin vatandaşların, kararları etkilemesine olanak sağlayan tek fırsat olmadığı inancıdır. Gerçek demokrasileri özel kulan şey, katılım konusunda vatandaşlara kontrol imkânı tanımadır. Bunu sağlamanın ve pratikte gerçekleştirmenin en etkili yollarından biri yerel yönetimlerdir. Çünkü yerel yönetimler, doğaları gereği vatandaşa daha yakın birimler oldukları için katılımcılığa ilişkin uygulamaların odağında yer almaktadırlar. Mahalleler, yerel yönetim birimi olarak değerlendirilmese de mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanmasında, katılım mekanizmalarının oluşturulmasında ve yaygınlaştırılmasında önemli bir kültürü oluşturmaktadır. Mahalle kültürü, beraberinde kentsel yaşama katılım süreçlerinden, sosyal birlikteliğe, uyumlaştırma süreçlerine kadar birçok alanı kapsamaktadır. Bu sebeple çalışma, Tekirdağ'ın Süleymanpaşa İlçesi'nde 10 mahallede toplamda 50 kişi ile nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak mahallelerin katılım ve dayanışma kültürünün oluşturulmasına etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Burada mahallelerinin, özellikle topluluk ve bir arada yaşama kültüründen kaynaklı yapısının, karar alma süreçlerine etkisinin olup olmadığı da araştırma sonuçlarına göre tartışılmış, elde edilen bulgular ışığında mahallelerin daha çok dayanışma ve yardımlaşma duygusunun geliştirilmesinde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan alan araştırmasında görüşme yapılan mahallelerin geleneksel olanlar ve modern kentleşme içerisinde yeni olanlar şeklinde ayrıştırılması, katılım kavramına ve katılım yöntemlerine ilişkin yaklaşımların "yeni mahalleler" düzeyinde çok daha yoğun kullanıldığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Katılım, Dayanışma, Mahalle, Yerel Kültür.

* Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, mirayozden@nku.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7998-9699

Not: Bu çalışmanın yapılabilmesi için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 31.03.2022 Tarih ve T2022-875 Toplantı sayısı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

A QUALITATIVE STUDY ON THE EFFECT OF NEIGHBORHOODS ON THE CULTURE OF PARTICIPATION AND SOLIDARITY

Abstract

Citizen participation is one of the most important corner stone of civil society actions. The effectiveness of democracy depends on the capacity of citizens to influence policy development and implementation processes. The essence of participation is the belief that elections are not the only opportunity for citizens to influence decisions. What makes real democracies special is giving citizens control over participation. One of the most effective ways to achieve this and to realize it in practice is local governments since they are at the center of practices related to participation, as they are closer to the citizens by nature. Although neighborhoods are not considered as local government units, they constitute an important culture in meeting common local needs, creating and disseminating participation mechanisms. Neighborhood culture covers many areas from participation in urban life to social cohesion and harmonization processes. For this reason, the study aims to investigate the effect of neighborhoods on the creation of a culture of participation and solidarity. 50 people in 10 neighborhoods in Tekirdağ's Süleymanpaşa District participated in the study in which in-depth interviews, a qualitative research method, was used. It is discussed whether the structure of the neighborhoods, especially the community and the culture of living together, had an effect on the decision-making processes, based on the results of the research. In the light of the findings, it was concluded that the neighborhoods had an effect on the development of the feeling of solidarity and cooperation. In the field research, the separation of the interviewed neighborhoods into traditional ones and new ones in modern urbanization showed that the approaches related to the concept of participation and participation methods were used much more intensively at the level of "new neighborhoods".

Keywords: *Local Governments, Participation, Solidarity, Neighborhood, Local Culture,*

Giriş

Yerel yönetimler, vatandaşların ihtiyaç duydukları alanların belirlenmesin, mahalli nitelikteki hizmetlerin her kesime aynı doğrultuda ulaştırılmasında önemli bir role sahiptirler. Yerel yönetimlerin, vatandaşlar için ulaşılabilir nitelikte olması, vatandaşların yönetim süreçlerine katılabilmelerinin de yerel düzeyde daha kolay tasarlanabilmesini sağlamaktadır. Katılımın, toplumsal tabana yayılarak üst katmanlara ulaşması yerel düzeyde pratik edilebilmekte ve karar alma aşamalarına yansıtılabilmektedir.

Türkiye’de 1970’li yıllar ile birlikte başlayan kentleşme, kentsel alana ilişkin uygulamaların yönünü değiştirirken, kentlerde yaşayan nüfusun ihtiyaçlarının ve taleplerinin artmasından kaynaklı sorunların yeni ilkeler çerçevesinde çözümlenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ulaşım, altyapı, temizlik gibi klasik belediye hizmetlerinin yanı sıra kırsal alandan kentsel alana yaşanan göç ile birlikte konut, uyumlaşma/kentlileşme ve kentsel güvenlik sorunları da yeni faaliyet alanlarının çerçevesini belirlemiştir.

Osmanlı döneminden itibaren geleneksel yapının bir parçası olan mahalleler de bu dönüşüme kayıtsız kalamamış, farklılaşan ihtiyaçlar doğrultusunda klasik görünülerinde ve mahalleyi mahalle yapan unsurlarda değişimler gözlemlenmiştir.

Yerel düzeyde ilişkilerin en yoğun şekilde yaşandığı mahalleler, nüfus artışına bağlı olarak büyümeye başlamış, mahalle içerisindeki yaşam alanları da belediyelerin denetim ve gözetimine geçerek, mahalle kültürünün belirleyici dinamiklerinin azalmasına sebep olmuştur. Bu değişiklikler mahallelerdeki dayanışma ve yardımlaşma duygusunun azalması ile sonuçlanarak, toplumsal yapının gelişiminde önemli rollere sahip olan mahalle kültürünün giderek azalmasına neden olmuştur. Artan nüfus ile birlikte, barınma sorununa çözüm olarak konutlaşmanın artması beraberinde site kültürünü ve site yaşantısını getirerek “eski kent” ve “yeni kent” ayrımını ortaya çıkarmıştır. Eski mahalle yaşantısında korunmaya çalışılan komşuluk ilişkileri, dayanışma, çoğulculuk, bir arada yaşayabilme ve yardımlaşma, site yaşantısında güvenlik endişesi ile azalmış, bireysellik çok daha ön plana çıkmıştır. Buna karşılık, güncel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak “katılım” kültürü yeni kentsel yaşam içerisinde artış göstermiştir. Katılım uygulamalarının çeşitlenmesi, başarılı ülke deneyimleri Türkiye’de de mahalle düzeyinde katılım kültürünün yaygınlaşmasına aracılık etmiştir. Yeni uygulamalar içerisinde mahalle meclislerinin, mahalle düzeyinde katılımın yaygınlaştırılmasında örnek alınması, birçok kent için çalışmaların bu doğrultuda yenilenmesine katkı sağlamıştır.

Mahalle kültüründe dayanışma ve katılım uygulamalarının etkisinin araştırılmasını amaçlayan bu çalışmada, öncelikle kavramsal açıdan katılım ve dayanışma açıklanmaya çalışılmış, mahallelerin yasal konumu ve görünümü üzerine teorik çalışmalar incelenmiştir. Çalışmanın alan araştırması aşamasında ise Tekirdağ’ın Süleymanpaşa İlçesi’ne bağlı 10 mahallede, 50 kişi ile nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat yapılarak, elde edilen cevaplar araştırmanın sorunsalına uygun olarak analiz edilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: KATILIM VE DAYANIŞMA KÜLTÜRÜNE DAİR

Katılım kavramı, son yılların en popüler kavramlarından biridir. Yönetici ve vatandaş arasındaki ilişki ağının genişletilmesinde, hizmetlerde etkinliğin sağlanmasında, ulaşılabilirlik konusunda ve kararların meşruiyetinin sağlanmasında birçok alanda dikkate alınmaya başlanılan en önemli kavramlardandır. Özellikle yönetim sürecinde çağdaş yönetim tekniklerinin oluşturulması ile daha interaktif yöntemlerin tercih edilmesi katılımın, pratikteki uygulamalara aktarılmasında yeni tasarım modellerinin geliştirilmesi gerekliliğini de ön plana çıkarmıştır.

Katılım pratiği, yurttaşların yönetilen ve etkilenen taraf olarak alınacak kararları etkileme ve belirleme imkânını vatandaşlara sunmasıdır. Söz konusu pratik, demokratik halk egemenliği anlayışına ve hemşerilik olgusuna dayanan bir hak özelliği taşımaktadır. Katılım, nihai olarak yerel bağlamda

yaşamını sürdüren yurttaşların kendi gündelik yaşamlarını belirleyen koşul ve ilişkiler üzerinde söz söyleme, belirleme imkânını sunarak demokrasi ve kamu yönetimini halkın egemenliğine tabi kılmayı hedeflemektedir. Bu açıdan katılım pratiği hem içerisinde yaşanan ülkede ‘kamusal özne’ olarak aktif yurttaşlığa izin verir ve güçlendirir hem de demokratik yollarla ortak yaşam üzerinde belirleme hakkını sunmaktadır (Göymen vd, 2014: 25).

Katılım genel ve yaygın kullanımı ile “*Kamu siyasetlerinin belirlenmesinde ve uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alma ya da iktidar kullanan kurum ve kişilerin aldıkları kararları etkileme amacına yönelik tüm eylemler*” olarak tanımlanabilmektedir (Çitçi, 1996: 10). Burada vatandaşlar yalnızca seçmen olarak rol oynamamakta aynı zamanda da kararlardan etkilenen kesim olarak, kararları etkileyebilme gücüne sahip olan bir aktör konumuna da yükselmektedir. Çünkü vatandaş katılımı, demokrasiler için bir yurttaşlık pratiği, aynı zamanda da bir kalp atışıdır. Demokrasiyi besleyen, yönlendiren ve sürdürülebilir hale getiren basamakların oluşturulmasına hizmet eden bir yapı taşıdır.

Katılım, insanların yurttaşlığa ilgi göstermesini sağlamaktadır. Hem yerel hem de ulusal düzeyde aidiyetin gelişmesine, ses oluşturmaya, farkındalığın artırılmasına katkı sunmaktadır. Vatandaşların, katılım süreçlerine katkı sağlaması ve bu mekanizmaları etkin kullanmaları beraberinde bir takım faydalar da getirecektir. Bu faydaları şu şekilde sıralamak mümkündür (Orum ve Dale, 2016: 333):

- Kamusal kararlara katılım sağlama yalnızca demokratik hedefleri gerçekleştirmek için değil aynı zamanda kişisel gelişim sağlamak için de önemlidir.

- Katılım ile birlikte pasif konumda olan vatandaşlar, aktif konuma geleceklerdir.

- Yönetim sürecinde, gelecek vizyonun belirlenmesinde yöneticilerin elinin kuvvetlenmesine yardımcı olacaklardır.

- Katılım ile birlikte, vatandaşlar kendi yetenek ve becerilerini fark edip, bunu geliştirme yoluna gidebileceklerdir.

- Katılım, dönüştürücü olabilmektedir: insanların potansiyel kabiliyetlerini tanıy ve bu kabiliyetleri harekete geçirir ki bu da onların hedeflerinin gerçekleşmesine yardımcı olur.

- Katılımın, çoğunlukçu bir yapıya sahip olması topluluk duygusunun gelişimine de katkı sağlayacaktır.

- Katılım insanlara kendi fikirlerini diğerleri ile paylaşma ve test etme şansı sunmaktadır; düşündükleriyle ilgili eleştiriyi de içeren geri dönüşümü alma, yeniden formüle etme ve yeni bir çerçeveye oturtma şansı tanımaktadır.

Katılım, bahsi geçen faydalarına ve tanımına ek olarak toplumsal anlamda bir kültürün oluşturulmasına aracılık etmesi bakımında da önem taşımaktadır. Toplumsallaşmaya bağlı olarak, sahip olunan değerlerin korunması, sürdürülmesi ve gelecek nesillere aktarılması aşamasında bir köprü vazifesi görerek, özellikle yerel düzeyde çoğulculuk anlayışının gelişimine katkı sunmaktadır. “Katılım kültürü”, bir toplum içerisinde, belli

bir toplumsallaşma süreci sonucunda, o toplumun üyeleri tarafından oluşturulan, paylaşılan ve gelecek kuşaklara aktarılan; katılıma ilişkin maddi ve manevi her türlü siyasal /yönetmel sembol ve değerler ile davranış, inanç ve varsayımlar bütünüdür (Kocaoğlu, 2011: 113). Katılım kültürü, vatandaşların karar alma süreçlerinde etkin olmasına vurgu yapan ve demokratik ilkelere katkı sunan bir anlatımı da içermektedir. Katılım kültürü, vatandaş katılımına ilişkin avantajların ve açmazların belirginlik düzeyine, kavramsal sürecin somutlaştırılması pratiklerine ve bireylerin çoğulculuk ve topluluk duygusunun gelişme düzeyine bağlı olarak gelişebilmektedir (Green vd, 2018: 9-10). Katılım kültürü, yönetmel kültür, siyasal kültür ve toplumsallaşma kültürü ile birlikte gelişen, anlamını bulan ve katılımcı süreçlerin bu doğrultuda tasarlanması gerekliliğine vurgu yapan dinamik bir yapıyı ifade etmektedir. Bu sebeple de katılım kültürü birtakım unsurlardan ve yapılardan etkilenebilmektedir. Bu unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır (Kocaoğlu, 2011: 114-125):

- *Sosyo-Ekonomik Faktörler:* Bir toplumun, toplumsal yapı açısından geçmişten günümüze değin taşımış olduğu kültürel özellikler, katılım kültürünün de yapısını etkilemektedir. Burada toplumu oluşturan temel özelliklerin, alışkanlıkların, yönetmel yapıya bakış açılarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Katılım kültürünü etkileyen en önemli sosyo-ekonomik faktörler bir bakıma siyasal katılımı etkileyen faktörler ile benzerlik göstermektedir. Bunlar arasında aile yapısı (aile içerisinde öğrenilen temel değerlerin, yaklaşım tarzlarının varlığı), cinsiyet, yaş (-ki günümüzde “z kuşağı” söylemlerinin etki derecesi), yaşanan yer (kentsel ya da kırsal alan), eğitim düzeyi, meslek ve gelir, yer almaktadır.

- *Psikolojik Faktörler:* Katılım, gönüllülük esasına dayanan bir eğitim sürecini ifade etmektedir. Bu hali ile düşünüldüğünde sosyo-ekonomik faktörlerin yanı sıra kişinin ve topluluğun sahip olduğu düşünsel sistemin, aidiyeti etkileyen unsurların sürece yansımaları da incelemek gerekir. Psikolojik faktörler, katılım kültürünün bir bakıma toplumsal davranış kalıplarına dönüşmesine etki eden faktörler olarak değerlendirilebilir. Bu faktörlerden bazıları olumlu bir görünüme sahipken, bazıları da uygulamaların kişilere ulaşamamasından kaynaklı olumsuz yaklaşımların oluşmasına neden olabilmektedir. Olumlu faktörleri arasında, etkinlik (karar alma sürecine etki edebilme), sosyal girişkenlik (kendini geliştirebilme ve çoğulculuk), vatandaşlık duygusu (yurttaşlık pratiği ve sorumluluk) ve empati (dayanışma güdüsü) yer almaktadır. Olumsuz faktörler arasında ise, yabancılaşma (somutlaşma eksikliğinden kaynaklı), ilgisizlik (apathy), normsuzluk (anomi) ve bireysel soyutlanma (cynicism) olarak ele alınmaktadır.

- *Siyasal ve Yönetmel Faktörler:* Toplum düzeyinde bir katılım kültürünün oluşması ülkenin siyasal sistemine de bağlıdır. Siyasal faktörler içerisinde yer alan siyasal sistemin yapısı ve bu sistemin işleyişine ilişkin yapı taşları, katılım kültürünün hem yerel hem de ulusal düzeyde gelişmesine katkı sağlamaktadır. Burada siyasal yapı içerisinde “katılıma” ilişkin yasal bir yapının oluşması, hukuki bir çerçevenin oluşturulması yer almaktadır. Siyasal

sistemin işleyişi de var olan seçimlere işaret etmektedir. Demokrasinin ve dolayısı ile katılımın temel göstergelerinden olan seçimlerin var olması ve kuralları katılım kültürünün de doğasını etkilemektedir. Aynı zamanda yönetsel yapı içerisinde bürokratik süreçlerin varlığı, örgütsel bağlılık ve aidiyetin geliştirilmesi de katılım kültürünü etkilemektedir.

Katılım kültürü, uygulamaların gerçekleştirilmesinde gerçekçi alanların varlığına işaret ettiğinden, topluluğun empati ya da dayanışma güdüsünün de artırılmasına kaynaklık etmektedir. Burada bir araya gelen kişiler, birbirinin fikirlerini dinleyecek, anlayacak ve “ötekinin gözünden” genele ilişkin ortak bir karar alanının oluşmasına katkı sunacaktır. Katılım kültürü bu aşamada dayanışma kültürünü besleyerek, toplumsal birlikteliğin ve toplumsallaşma kültürünün dinamiklerini yönetsel süreçlere aktarılmasını sağlayacaktır.

Dayanışma genel anlamı ile “gruplar veya sınıflar arasında psikolojik bir birlik duygusu yaratan ortak çıkarlar, hedefler, standartlar ve değerlerin farkındalığı” olarak tanımlanmaktadır. Dayanışma kavramı aynı zamanda sınıfsal farklılıkların ortadan kaldırılması anlamında da siyasi literatürde kullanılmakta ve adalet, eşitlik gibi ilkelerin tüm toplumsal tabakaya yayılmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır (Ogrodzka ve Stokfiszewski, 2018:7-8).

Dayanışma kültürü, etkililik açısından yerel düzeyde çok daha geniş bir anlama sahiptir. Yerel kültürün tanımlanmasında, korunmasında ve sürdürülebilmesinde etki alanı çok daha yüksektir. Özellikle çalışmanın da ana çerçevesini oluşturan mahalle yaşantısı¹ içerisinde dayanışma kültürünün yaygın olması yönetsel ve karar alma süreçlerinin vatandaş odaklı tasarlanmasında kaynak oluşturmaktadır. Dayanışma kültürü, topluluğu bir araya getiren, kolektif kararların alınmasını sağlayan, müzakereci ve katılımcı süreçlerin tasarlanmasını kolaylaştıran bir sosyal uyum sürecini ifade etmektedir. Dayanışma kültürü ile birlikte,

- Tarihsel ve kentsel hafızanın geliştirilmesi ve korunması, kolektif bilincin artırılması

- Sosyal uyum problemlerinin önüne geçilmesi, katılım kültürünün artırılması

- Vatandaşlık pratiğinin artırılması, sorumluluk alanlarının genişletilmesi

- Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve diyalog ortamının geliştirilmesi

- Yerel öğelerin ve dinamiklerin artırılması için sanatın, bilimin, kalkınmanın ve yerel kültürün geliştirilmesi

- Yerel topluluğun güçlendirilmesi

- Yerel ağların kurulması ve geliştirilmesi

- Müzakereci demokrasi, sosyal diyalog ve halkla istişare ortamlarının genişletilmesi

---

¹ Burada, bahsi geçen mahalle yaşantısı daha çok “eski mahalle” unsurlarına vurgu yapmaktadır. Yeni mahalle yaşantısı içerisinde yer alan “site kültürü” aşamasında dayanışma kültürünün görünümü farklılaşabilmektedir.

- Sosyolojik açıdan boşlukların doldurulması ve toplumsal yaşama ilişkin yeni stratejilerin oluşturulması
- Toplumsal güvenin sağlanması, kentsel güvenliğin artırılması, çok daha kolaylaşmaktadır (Kulezsa vd, 2011: 535).

2. MAHALLELERİN GENEL VE YASAL GÖRÜNÜMÜ

Mahalle, ülke çapında yaygın birim olarak, tüm sosyal ve yönetsel örgütlenmelere temel oluşturan en küçük birim olarak değerlendirilmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'na kadar dayanan mahalle yönetimleri, Türk yönetim tarihinde de önemli işlevlere ve görevlere sahiptir (Bayraktar, 2020: 295-296).

Fiziki ve sosyal bir mekân olarak mahalle Osmanlı'da, *“yaşayanların genellikle birbirini tanıyan, belli ölçüde tutum ve davranışlarından sorumlu, kişilerin sosyal dayanışma içinde olması, sınırları belirgin çizgilerle ayrılmamış bir ya da birkaç sokağı olan, camisi ya da mescidi olan alandır”* şeklinde tanımlanmıştır (Eryılmaz, 2010: 216). Osmanlı mahalleleri, sosyo-ekonomik ve dinsel açıdan homojen bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda komşuluk birimleri de olan mahalle yönetimleri, hem güçlü bir sosyal denetimin yaşandığı hem de kentlerdeki en küçük ve en önemli sosyal örgütlenme birimleridir (Kavruk, 2018: 71, Aktaran: Bayraktar, 2020: 296). Tıpkı günümüzde olduğu gibi Osmanlı'da da mahallelerin yasal statüsü ya da tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bu durum o dönem içerisinde gündelik işleri aksatmamış aksine, gündelik işlerin düzenli bir şekilde yürütmesine, ihtiyaçların kapsamlı uygulamalarla karşılanmasına devam edilmiştir. Osmanlı Mahallesi, iktisadi anlamda kendi kendine yeten, mahalle içinde çok fazla nüfus hareketliliğinin olmadığı ve devletin mahallenin kendi işleyişine müdahale etmediği fakat yönetsel sistemin denge noktalarını kontrol ederek yönetsel işleyişe katkıda bulunmuştur (Arıkboğa, 1999: 106).

Kent yaşamı içerisinde süregelen mahalli hizmetlerin devamlılığında önemli bir yere sahip olan mahalle, aynı zamanda toplumsal iş bölümü, dayanışma ve yardımlaşma kültürünün yaygınlaşmasında, ortak sorumluluk alanlarının belirlenmesinde yönetsel ve politik amaçların gerçekleştirilmesinde etkin bir idari birimdir (Alada, 2008: 159).

Kentin özü olan mahalle, kent ilişkilerinin de temel zeminidir. Bu anlatımı Köksal (2013) mahalle üzerine yapmış olduğu araştırmasını şu ifade ile desteklemektedir:

Mahalle, bir yaşama halidir, duyuş, bir tasavvur ve hatta öğrenme imkânıdır. Mahalle, kent gibi büyük bir organizasyon, etkili bir aktördür. Mahallenin temelinde insan ve mekân vardır; insan ve evdir mahalle. Ev ise insanın kalbidir. Hem duygusu hem aklıdır. O bakımdan mahalle aklın ve duygunun bileşeni, akıl ve duygu eksenidir. Mahalle ilişkileri de akıl ve duygu ekseninde kurulur, değişir, yenilenir, farklılaşır. Mahalle insan ilişkilerinin estetik, mimari, kültürel, toplumsal ve hukuki düzlemidir. Mahalle bütün bir hayat sahnesidir. Mahalle hayatı, insanın sahneye çıkmasıdır.

Mahalle olgusuna yönelik tanımlamalar Osmanlı yönetim kültürü içerisinde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı döneminde mahalleler, fiziki ve toplumsal yapı açısından heterojen bir özellik taşıdığından farklılaşmış sosyal yapının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum mahallede yaşam ve mahalleli olarak sayılabilmek için bazı zorunlu kuralların geçerli olmasını gerektirmiş, özellikle mahallede yaşamak isteyen yabancılar söz konusu olduğunda bir kimlik kazanma ve mahallede yaşayanlar tarafından kabul görme şartlarının yerine getirilmesi zorunlu tutulmuştur (Alada, 2008: 151).

Mahalle, toplumun niteliklerini bulması, geliştirmesi ve sürdürmesi için merkezi bir konuma sahiptir. Toplumsal yapını sağlamlaşmasında mahalle, “*şehirli bir bilinç oluşturmada filtre görevi görmesi*”, “*sivil inisiyatif alanı olması*”, “*yardımlaşma ve dayanışma fonksiyonu üretmesi*” ve “*eğitim alanı olması*” yönlerinden çeşitli fonksiyonlara sahiptir. Bu fonksiyonlar da mahallenin, kent yönetiminin ilk basamağı olmasını beslemekte, sivil iradenin ortaya konmasında etkin olmasına katkı sağlamaktadır (Alver, 2013: 25-26).

Yerel yönetimlerin ilk ve en küçük basamağını oluşturan mahalle yönetimleri ilk kez sınırlı da olsa 1930 yılında çıkarılan 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile yasal güvenceye kavuşturulmuştur (Bayraktar, 2020: 300). Burada mahallerin kurulması, kaldırılması ve isim değişikliği ile ilgili hususlar 8. Maddede tanımlanmış ve şu şekilde ifade edilmiştir: “*Bir belediye sınırı içinde mahalleler ihdası, ilgası, birleştirilmesi, isimleriyle hudutların değiştirilmesi belediye meclisinin ve mahalli idare heyetinin kararı ve valinin tasdiki ile icra edilir.*” (Madde 8).

Yönetim düşüncesinde 1980 yılı ile başlayan dönüşüm Türkiye’de de bu alanda reformist çalışmaların yapılması gerekliliğini arttırmış, taraf olunan uluslararası antlaşmalar, uluslararası gelişmeler, siyasi, kültürel ve ekonomik anlamdaki dönüşümler ile birlikte, yetkinin merkezden alt birimlere aktarılması düşüncesini somut örneklerle aktarmıştır. 2000’li yıllar ile birlikte Türkiye’de yönetim anlamında daha katılımcı, şeffaf, etkin ve verimli uygulamalara yakınlaşmış, bundan mahalle yönetimi de etkilenecek, yasal düzenlemelerde bu alanın da belirtilmesi sonucu doğmuştur. Türkiye’nin güncel yerel yönetim kanunları, yerel yönetim reformu ile çıkarılan 2005 yılı 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile düzenlenmiştir (Kantar, 2022: 176; Yılmaz, 2020: 220). 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 3. Maddesinde mahalle “*Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idarî birimi*” olarak tanımlanmıştır.

Mahalleye genişçe yer veren Kanunu’nun 9. Maddesinde ise “Mahalle ve Yönetimi” başlığında muhtar ve ihtiyar heyetinin görevleri tanımlanarak şu ifadeler kullanılmıştır:

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur. Muhtar, mahalle

şakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğerk kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğerk kurumlarla iş birliğı yapmak ve kanunlarla verilen diğerk görevleri yapmakla yükümlüdür. (Ek cümle: 12/11/2012- 6360/15 md.) Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamaz. Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteğı sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.

2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun ile mahalle yönetimi ve görünümünde de önemli değışiklikler ortaya çıkmıştır. Büyükşehir Belediye sayısı 30'a yükselmiş, Büyükşehir olan illerde köylerin tüzel kişiliğı kaldırılarak, mahalleye dönüştürülmüştür. Bu değışim, köy halkının mahalle halkı olarak nitelenmesine sebep olmuş, köy yönetimine tabii olan vatandaşlar belediye yönetimine geçmiştir. Önceki halinde muhtar vasıtası ile hizmetleri yürüten köy halkı, yeni düzenlemede belediye ile muhatap olmak zorunda kalmış, hizmette vatandaşa yakınlık ilkesinin ihlali ile ilgili olumsuz geri dönüşlerin oluşmasına sebep olmuştur.

Kentleşmenin artması ile birlikte kentsel alanlarda başlayan değışim ve dönüşüm mahallelerin de dönüşüme uğramasına sebep olmuştur. Mahalle dokusunun değışmesi, yakınlığın azalması, ortak kullanım alanlarının azalması, hizmet konusunda belediyenin görevli olması, göçe bağılı uyum sorunlarının yaşanması, site kültürünün yaygınlık göstermesi, güvenlik kaygılarının artması ve eski yapıların dönüşüme uğraması gibi faktörler mahalle yaşantısının değışmesine yol açmıştır. Mahallelerin ortak yaşamdan kaynaklı olarak sahip olduğı dayanışma ve yardımlaşma kültürü, büyük kentlerde azalmaya başlamış, bu görünüm katılımcı mekanizmaların da yerel düzeydeki görünümünde aksamaların oluşmasına sebep olmuştur.

3. KATILIM VE DAYANIŞMA KÜLTÜRÜNÜN OLUŞMASINDA VE YAYGINLAŞMASINDA MAHALLELERİN ETKİSİ

Mahalleler, dayanışma kültürünün başladığı, geliştirildiğı ve sürdürüldüğü önemli kamusal mekânlardır. Bu sebeple çalışmada katılım ve dayanışma kültürünün mahalle yaşantısı içerisinde mahalleli tarafından nasıl algılandığı, bu kültürün geliştirilmesinde hangi faktörlerin etkin olduğı sorularına cevap aranmıştır.

3.1 Araştırmanın Kapsamı ve Metodu

Yerel yönetimler, katılım mekanizmalarının geliştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında ilk basamak olarak önemli bir konuma sahiptir. Mahalleler, mahalli müşterek ihtiyaçların orada yaşayan insanlar tarafından daha yoğunlukla benimsendiğı, geliştirildiğı ve kentin tamamına yayılmasına katkı sağlandığı topluluk duygusunun, bilincin, dayanışma kültürünün

yaygınlaştığı önemli merkezlerdir. Bu maksatla çalışma, dayanışma ve katılım duygusunun birbirini daha yakinen tanıyan mahalleli arasında ne ölçüde geliştiğini, hangi mekanizmaların kullanıldığını, mahalle duygusunun aidiyet duygusunu geliştirip geliştirmediğini araştırmayı amaçlamaktadır.

Çalışmada nitel araştırma yönetimi olarak derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Burada hazırlanmış soru formları görüşülenlere yüz yüze olarak sorulmuş, izin durumlarına göre ses kayıtları alınmış ve daha sonra verilen cevaplar konu başlıklarına göre sınıflandırılıp analiz edilmiştir. Analizde konu başlıkları, verilen cevaplarda sıklıkla kullanılan ifadeler ve konunun sorunsal uygun olacak şekilde hazırlanmıştır. Burada daha çok tümevarımcı bir yöntem tercih edilerek, kelime vurgularına göre başlıklar oluşturulmuştur.

Araştırmada, görüşülenlere hazırlanmış 13 soru yöneltilmiştir. Sorular, görüşülenler için hazırlanmış ve araştırma amacına uygun olarak derlenmiştir. Görüşmeler, soruların anlaşılmasına bağlı olarak ortalama 20-25 dakika sürmüştür.

Görüşme için Tekirdağ ilinin Süleymanpaşa İlçesi'nde bulunan 10 mahalle seçilmiştir. Bu mahalleler; yoğunluk durumuna, heterojen yapısına, göç alma durumuna, hemşericilik bilincine, eski ve köklü geçmişe sahip olmasına, mahalle kültürünün yaygın olup olmamasına göre seçilmiştir. Bahsi geçen mahalleler; 100. Yıl Mahallesi (Daha çok memur kesimin yaşadığı nüfus yoğunluğu olarak kalabalık), Hürriyet Mahallesi (Çalışan kesimin yaşadığı, yeni mahalle oluşumu olarak nitelendirilen yüksek gelir seviyesine sahip kişilerin oturduğu yer), Karedeniz Mahallesi (Göç ile şekillenmiş, daha homojen yapıya sahip), Çınarlı Mahallesi (Kırsal kesim göçü almış, yerli ve eski yapı), Zafer Mahallesi (yerli ve eski yapı), Eski Cami-Ortacami Mahallesi (hem göçe bağlı olarak nüfus artışı yaşamış hem de geleneksel yapısını koruyan), Yavuz Mahallesi (Kozmopolit, çok kültürlü ve eski mahalle anlayışının gelişmiş olduğu yer), Altınova Mahallesi (hem göçle yeniden şekillenmiş olan hem de eski yerleşik olarak nitelendirilen kesimin oluşturduğu yer), Barbaros Mahallesi (yazlıkçılar ve yerleşikler ayrımının yapıldığı yer), Çiftlikönü Mahallesi (Kozmopolit, yerli nüfusun yoğun yaşadığı, geleneksel mahalle anlayışının yoğun hissedildiği yer)'dir.

Görüşülen sayısı kapsayıcılığı yüksek olması bakımından her mahalleden 5'er kişi olmak üzere toplamda 50 kişi ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmanın alan araştırması Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmiş, (2022) çözümlenmeler ve analizler Mayıs ayında tamamlanmıştır. Görüşülenlerin seçimi o mahallede 5 yıldan fazla süredir yaşamasına bağlı olarak belirlenmiş ve tesadüfî örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Görüşmeler, mahalle ortamında kahve, kapı önü ve çay bahçelerinde yapılmıştır.

3.2 Etik Konular

Bu çalışmanın yapılabilmesi için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 31.03.2022 Tarih ve T2022-875 Toplantı sayısı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

3.3 Araştırma Bulguları

Araştırmanın bulguları iki başlık altında incelenmiştir. Bunlardan ilki mahallelerde “dayanışma ve katılım kültürüne ait genel gözlemler” başlığını taşımaktadır. Burada mahallede yaşayanların gözlemlenmesinden çıkan sonuçlar aktarılmıştır. Uzun süredir o mahallede yaşayanların gözlemlenmesi, mahalle içi davranış şekillerinin ve ilişki düzeylerinin belirlenmesi ikinci aşama başlık için de önem arz etmektedir. İkinci aşamada mahallede belirlenmiş kişilere sorulan soruların aşağıda verilen başlıklar çerçevesinde analiz edilmiştir. Analiz için kullanılan temel başlıklar ise şu şekildedir:

- Kavramsal ve mekânsal açıdan mahalle algısı
- Mahallenin ortak müzakere alanları
- Mahalle ilişkileri ve iletişim
- Mahalle faaliyetleri ve gündelik yaşam kuralları
- Mahallede Yaşayanlar ile Yönetici İlişkileri, İletişim Yöntemleri

3.3.1 Mahallede Katılım ve Dayanışma Kültürüne Ait Genel Gözlemler

Mahalle kültürü, özellikle Türk toplum yapısı içerisinde önemli bir yere sahip olan, kendine has kuralların geçerli olduğu geleneksel motiflerin yoğun olarak gündelik hayata yansıtıldığı bir yaşam biçimidir. Alan araştırmasının yapıldığı mahallelerde özellikle bu kültürün yoğun yaşandığı mahallelerde gündelik yaşam içerisinde, mahalle hayatına etki eden aktörlerin ve davranış kalıplarının modern zaman içerisinde dahi devam ettiği gözlemlenmiştir. Bu mahalleler içerisinde, tarihsel anlamda da farklı kültürleri ve inanışları barındıran, tarihi evleri ve kültürlerarası komşuluk ilişkileri ile dikkat çeken yerlerden olan Çiftlikönü Mahallesi ve Yavuz Mahallesi, komşuluk ilişkilerinin, yardımlaşmanın, bir araya gelmenin ve önemli gün ve davetlerde bulunmanın devam ettiği mahallelerden olmuştur.

Karadeniz Mahallesi, hemşericilik bilincinin yoğun yaşandığı daha çok homojen olan bir görünüme sahip olması dolayısı ile “memleketli olma” söylemlerinin sık sık tekrarlandığı, bu sebeple de dayanışma anlamında “kendinden olanı” benimseme eğiliminin yüksek tutulduğu alanlara sahiptir. Karadenizliler Derneği ile de bu görünümü de “etki etme”, “kararların alınmasına katılma” ve “katılım sağlama” aşamalarını ile pekiştirmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde yerel aktör olarak da etkin bir konuma sahip olmuştur. Burada düzenledikleri etkinlikler ile kültürlerini tanıtmaya, diyalogu geliştirme çalışmalarını sürdürmektedirler.

100. Yıl Mahallesi daha çok memur kesimin yaşadığı bir mekân olarak görünse de nüfus yoğunluğu olarak Süleymanpaşa İlçesi'nin en büyük mahallelerinden birini oluşturmaktadır. Burada gündelik hayat içerisinde diyalog ortamları komşuluk ve kahvehane kültürü ile devam etmekte, kentsel yaşama ilişkin konularda katılımın sağlanacağı alanlar mahalle muhtarının etkinliği ile sağlanmaktadır. Zaman içerisinde mahallenin büyümesinden kaynaklı olarak site kültürünün yaygınlaşması “eski komşuluk ilişkisinin”

aynı oranda devam etmemesine neden olmuş, yardımlaşma ve dayanışma aşamasında –eskiye oranla- azalma tespit edilmiştir.

Hürriyet Mahallesi, Süleymanpaşa İlçesi'nin daha çok “lüks” olarak tanımlanan bir mahallesi konumundadır. Burada site kültürü, mahalle kültürüne üstün gelmiş, çalışma hayatına katılma oranı çok daha yükselmiştir. Bu durum dayanışma ve yardımlaşma duygusunun veya kültürünün azalmasına yol açsa da, eğitilmiş nüfusun yüksek oluşundan kaynaklı katılım kültürünün daha yüksek olmasına katkı sağlamıştır.

Altınova Mahallesi, yerli halktan ziyade göçün yoğun yaşandığı bir alan olarak gözlemlenmiştir. Burada diğer illerden gelenlerin yoğun olmasa, mahalleyi daha heterojen bir konuma getirmiştir. Bu durum, dayanışma kültürü anlamında ayrılıkların olmasına neden olsa da, ortak fiziki mekanlarda (sahil, kahve, pastane, plaj vb.) bir araya gelinmesi ortak sorunlar konusunda birlikte hareket edebilmeyi kuvvetlendirmiştir.

Çınarlı Mahallesi, Zafer Mahallesi ve Eski Cami-Ortacami Mahalleleri, komşuluk kültürünün, mahalleli olmanın en yoğun yaşandığı yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada mahalleye ait olan komşuluk, kahve kültürü, kapı önü sohbetleri, sokak arası düğünler, çocuk oyunları gibi unsurların diğerlerine oranla çok daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum dayanışma kültürünü arttırsa da aynı oranda katılım kültürünün gelişmesine sebep olmamıştır.

Barbaros Mahallesi, Süleymanpaşa İlçesi'nin “yazlık” olarak değerlendirilen kesiminde yer aldığı için burada ikili bir durumun oluşmasına sebep olmuştur: Mahallede eskiden beri yaşayan, oranın sakini olanlar ile özellikle İstanbul'da ya da yurtdışında ikamet edip yazları yazlıklarına gelen “yazlıkçılar”. Bu durum mahalle algısı, dayanışma, yardımlaşma ve komşuluk ilişkileri bakımından eski sakinlerin daha aktif olmasına yol açarken, “yazlıkçı” olarak tanımlanan kesimin ise katılım uygulamalarına daha yatkın olmasını sağlamıştır. Burada özellikle belediyenin altyapı, çevre, temizlik gibi hizmetlerinde yaşanan aksaklıklara karşı yerleşik olmayan sakinlerin davranış şekli daha proaktif olarak gözlemlenmiştir.

3.3.2 Araştırma Soruları Neticesinde Ulaşılan Bulgular ve Çıkarılan Sonuçlar

Araştırma soruları, araştırmanın içeriğine ve temel sorusuna uygun olarak mahalle algısını, mahalle ilişkilerini, mahalle unsurlarını, dayanışma ve yardımlaşma kültürünün derecesini ve mahallelerin katılım kültürünün geliştirilmesine etkisinin ne olduğunu ölçmeye yönelik hazırlanmış, verilen cevaplar beş alt başlık içerisinde analiz edilmiştir.

3.3.2.1 Kavramsal ve Mekânsal Açından Mahalle Algısı

Mahalle algısı, dayanışma kültürünün oluşmasında önemli bir yer tutmaktadır. Mahallenin tanımlanması, mahalle olarak nitelendirilen yerin özelliklerinin bilinmesi mekânsal açıdan da bir bağlılığın oluşturulmasına etki etmektedir.

Çalışmanın yapıldığı 10 mahallede, mahallenin algılanış biçimi farklılık göstermemiştir. Burada cevaplar genellikle “birliktelik, bağlılık, komşuluk, birbirini tanıma, yardımlaşma, aidiyet, samimiyet, dayanışma ve çocukluk” kelimeleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Örneğin görüşülenlerden bir tanesi mahalle denilince zihninde uyanan düşünceyi şu sözler ile aktarmıştır

“Mahalle samimiyettir, sokağa girdiğinde korkmamak, yalnızlaşmamaktır. Mesela, karşı komşunun akşam olunca ışıklarının yandığını görmek beni çok mutlu ediyor. Merdivenden çıkan ayak seslerini duymak, sokakta oynayan çocukların top oynayışını izlemek... Mahalle biraz da çoğalmaktır (Yavuz Mahallesi, Kadın, 48).”

Bir başka görüşülen mahalle ile ilgili şunlar söylemiştir:

“Mahalle canlılıktır, dayanışmadır. Tanıdığın, güvendiğin, huyunu suyunu bildiğin insanlara bir bakıma kendini, çocuklarını emanet etmektir. Abiliktir, ablalıktır, teyzelik, amcalıktır... (100. Mahallesi, Kadın, 57)”

Mahalle algısı üzerine sorulan sorulara olumsuz anlamlar yükleyenler de çalışma açısından değerlendirilmiştir. Burada daha çok genç kesim ve site kültürüne sahip çalışan kesim olarak nitelendireceğimiz, dış dünyaya daha fazla anlam yükleyenler mahalleyi “kısıtlı alan, birbirine karışma, gözetleme, dedikodu, dar çevre, geri kalmışlık, geleneksel yapı, özgürlük alanlarına müdahale” olarak tanımlamışlardır. Görüşülenler, bu anlamları şu şekilde açıklamışlardır:

Mahalle, bana biraz da geleneksel bir yapıyı çağırıyor. Günümüzde herkesin bu kadar içli dışlı olması çok güven vermiyor. Hem, herkesin her şeye karışması, ne giydiğimize, eve kaçta geldiğimize ayrı ayrı yorum yapması bende çok iyi bir hissiyat uyandırmıyor. Neden her şeyimle diğer insanlara bu kadar güveneceğim ki?(Hürriyet Mahallesi, Erkek, 38)

Mahalle işte... Kısıtlı bir alan. Açık alan bir yurt gibi. Eve kaçta gireceğin belli, çıkacağı belli. Tamam, eski görünümünde değil belki her şey ama yine de insanlar birbirine karışmaya çok meyilli. Ben daha küçük bir çevreyi seviyorum. Her şeyimi herkesin bilmesi bana çok mantıklı gelmiyor. Dayanışma böyle bir şey değil (Eski Cami-Ortacami Mahallesi, Kadın, 28).

3.3.2.2 Mahallenin Ortak Müzakere Alanları

Mahalle, kendine has kültüründen kaynaklı bazı fiziki alanlara da sahiptir. Mahalleli bu alanlarda toplanır, hem mahallenin genel görünümüne hem de kentsel yaşam içerisindeki işleyişine dair fikir alışverişinde bulunurlar. Araştırmanın bu aşamasında, görüşülenlere mahalledeki fiziki alanların neler olduğu, ön plana çıkan toplanma mekânlarının olup olmadığı ve bu alanlarda toplanılıp toplanılmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplar yoğunlukla “kahve, kapı önü, apartmanda yer alan toplanma alanları, mahallede yer alan belediye parkları, çay bahçeleri, oyun alanları, açık hava spor alanları” olarak belirlenmiştir.

Eski komşuluk ilişkilerinin devam ettiği, mahalle kültürünün süregeldiği mahallelerde genellikle kadınlar ve çocuklar kapı önü sohbetlerde

bulduklarını belirtmişlerdir. Ayaküstü sohbetler, market ya da pazar dönüşü sokak arası sohbetleri bu anlamda fiziki alan olarak bir sınırlanmanın olmadığını göstermektedir. Görüşülenlerin bu yöndeki açıklamalarında şu ifadeler dikkat çekmektedir:

“Toplanmak için herhangi bir yere ihtiyaç duymuyoruz ki, birbirimize rast geldiğimiz her yer bizim (Karadeniz Mahallesi, Erkek, 45).”

“Bizim mahallede genelde kapı önünde toplanılır. Hele yaz akşamlarında herkes buralarda toplanır ve mahalle işlerinden tutun da ülke gündemine dek her şey konuşulur (Barbaros Mahallesi, Kadın, 55).”

Site kültürünün olduğu mahallelerde ise fiziki mekân olarak, çay bahçeleri, parklar, çocuk oyun alanları tercih edilmektedir. Burada daha sınırlı bir sohbetin yapıldığını belirten bir görüşülen şunları söylemektedir:

“Bizim için aslolan sohbet ya da bir araya gelme değil. Çocuklar oynarken zorunlu bir iletişim kurma hali bu. Yoksa zaten arkadaşlarımızla istediğim zaman yemek yiyip sohbet edebiliyorum (Hürriyet Mahallesi, Kadın, 35).”

Erkekler içinse, fiziki mekân daha çok kahveler olmaktadır. Burada yoğun olarak buluştuklarını, birlikte vakit geçirdiklerini, istihdamdan ekonomiye, kültürden, eğitime çoğu konuda konuşabildiklerini belirtmektedirler.

“Aslında kahvede olmak, evde olmaktan daha iyi. Orada arkadaşlarım var, çay içip sohbet ediyoruz. Camiye gidiyoruz, beraber haberleri izliyoruz. Yorum yapıyoruz. Belediye bir iş yapmışsa ona bakıyoruz. Bazen muhtar geliyor, ona da anlatıyoruz (Altınova Mahallesi, Erkek, 48).”

3.3.2.3 Mahalle İlişkileri (Komşuluk) ve İletişim

Mahalle ilişkileri, mahalle içerisinde aidiyet ve dayanışma duygusunu geliştiren, gelişen bu duygunun ise kentsel yaşam içerisindeki tüm alanları kapsayıcı bir nitelik taşıdığı önemli bir bağdır. Mahalle ilişkileri, birbirini tanıma, birbirine gidip gelme, birlikte vakit geçirme, mahallede yabancı olanları tanıyarak ayırt etme (güvenlik) gibi alanları kapsamaktadır. Burada görüşülenlere daha çok komşuluk ilişkileri, komşuları ile değer yargılarının uyuşup uyuşmadığı sorulmuş, farklılıkları nasıl tolere edebildikleri de ölçülmeye çalışılmıştır.

Eski ya da yeni mahallelerde olsun görüşülenlerin hemen hepsi “eski komşuluk” ilişkilerinin günümüzde aynı seviyede devam etmediği, sadece yakinen bildikleri, tanıdıkları kişiler ile bu ilişkiyi sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Komşuluk ilişkileri bakımından mahalleler arası diyalogların da devam ettiğini, bazen kendi mahallesinde bulamadıkları ilişki ağını başka mahalle komşuları ile bulduklarını belirtmişlerdir. Değer yargıları ya da iletişim açısından eski ve göçün yoğun yaşandığı mahallelerde entegrasyon sorunun yaşandığı için daha dışlayıcı, kapalı bir ortamın olduğu, “kendinden olmama” gibi değerlendirmelerin olduğu gözlemlenmiştir. Site kültürünün olduğu mahallelerde ise komşuluk ilişkileri, birbirini tanıma gibi hususlar daha az seviye kalmış, görüşülenler bu durumu güvenlik ya da vakit

bulamama (iş dolayısı ile) kaynaklı değerlendirmişlerdir. Bu soruya görüşülenlerin verdikleri cevaplar ise şu şekildedir:

“Komşuluk mu kaldı be çocuğum? Eskiden birbirimizin her şeyini bilirdik. Mahalleye kim gelmiş, kim oturuyor, nerde çalışıyor, aç mı tok mu? Hepsini bilirdik. Şimdi sadece eski komşularımı biliyorum. Gençler desen, hep dışarıda (Çınarlı Mahallesi, Kadın, 65).”

“Bizim mahallede, yine devam ediyor komşuluk. Geçenlerde hastaneye gidecekti bir komşum, çocuğu bırakacak kimsesi olmadığı için bana bıraktı. Biz yine de devam ettiriyoruz. Ama tabi güvenmeden olmaz. Dünyanın bin bir türlü hali var (Zafer Mahallesi, Kadın, 25).”

“Komşuluk mu kaldı? Zaten tüm gün çalışıyorum. Eve yorgun geliyorum, çocuklara bile zor zaman ayırıyorum bir de komşuya mı gideceğim?(Hürriyet Mahallesi, Erkek, 33)”

“Güvenmiyorum. Televizyonda her gün neler izliyoruz. O yüzden komşuluk momşuluk olmasın (Çiftlikönü Mahallesi, Kadın, 45).”

3.3.2.4 Mahalle Yaşantısı ve Mahalle Kuralları

Her mahallenin kendine has dokusundan, yaşantısından ve insanlarından kaynaklı birtakım kuralları, gündelik rutinleri bulunmaktadır. Bu olgu, eski mahalleler olarak nitelendirdiğimiz birbirine tanıyan, mahalle kültürünün geliştiği yerlerde daha hissedilir durumdadır. Burada görüşülenlere bu alanın sorulması dayanışma ya da katılıma ilişkin öğretilerin mahallenin kendi dokusundan, yaşam alışkanlıklarından mı kaynaklı olup olmadığı belirlenmesidir. Mahallede belli davranış kalıplarının olup olmadığı, uyulmadığı takdirde neler olduğu, mahalle baskısının yaşanıp yaşanmadığı cevapları araştırılmaya çalışılmıştır.

Birbirine uzak komşuluk ilişkilerinin yaşandığı yeni mahallelerde insanlar bireyselliği çok daha ön plana çıkardığı, teknoloji ve gündemi yakından takip edip, güvenlik endişesi yaşadığı için belirli davranış kurallarının ya da mahalle baskısının buralarda yaşanması söz konusu değildir. Bu mahallelerde bireyler, kendi işlerini kendileri görme eğilimindedirler. Dar ve kısıtlı çevresi ile daha mikro düzeyde bir yaşam tarzını benimsemişlerdir. Bundan kaynaklı da “mahalle” sadece kelime olarak yaşamlarına entegre edilmiştir.

Göçün yaşandığı ve hemşehricilik bilincinin yaşandığı mahallelerde ortak davranış kalıpları biraz daha benimsenmiştir. Burada, mahalleye yabancı kişiler ya da satıcılar ile ilgili ortak tutumlar, kız-erkek ilişkisi, komşuluk ilişkileri, birbirine geliş gidişler belirli kurallara bağlanmıştır. Eski mahalle kültürünün devam ettiği, geleneksel olarak nitelendirilen mahallelerde de bu tutumların devam ettiği gözlemlenmiştir. Örneğin “mahallenin kızı” ifadesinin hala bir korumacı tutum olarak benimsendiği görülmüştür.

3.3.2.5 Mahallede Yaşayanlar ile Yönetici İlişkileri, İletişim Yöntemleri

Mahalle, yerel yönetim birimi olmasa da yerel yönetimlerin hizmet ağının en önemli parçasıdır. Bu sebeple yerel yönetimler ve mahalle arasında yakın bir ilişki söz konusudur. Özellikle burada mahalle muhtarlarının konumu, vatandaş ve belediye arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Mahalleli genel itibari ile kendilerinden gördükleri mahalle muhtarı vasıtası ile şikâyetlerini, isteklerini, hizmetlere ilişkin görüşlerini iletmektedirler. Mahalle muhtarı, bir nevi her evin abisi, ablası, amcası ya da teyzesi konumundadır.

Çalışmanın yapıldığı mahallelerde, çalışan nüfusun yoğunlukta yaşadığı mahallelerde mahalli hizmetlere ilişkin farkındalık düzeyi yüksektir. Bu mahallelerde aksayan bir hizmet söz konusu olduğunda vatandaşların kendisi de bir aktör olarak yer almakta, aksayan yönleri doğrudan belediyenin ilgili birimlerine iletmektedir. Sosyal medyanın kullanımı yaygın olduğundan şikâyetler bu kanal ile yapılabilmekte, bunun haricinde klasik yöntemlerden dilekçe ve telefon kullanılmaktadır. Bireysel anlamda katılım daha çok tepkisel olmakta, topluluk katılımından ya da mahallede katılım kültürünün gelişmiş olmasından bahsedilmemektedir. Bu durumu bir görüşülen şu şekilde açıklamaktadır:

“Yoruluyoruz. Yorulduğumuz için de daha kolay yöntemleri seçiyoruz. Sanki hiç işimiz yokmuş gibi bir de mahallece oturup konuşup bir karara mı varacağız. Yazıyorum işte Twitter’den yetiyor (Hürriyet Mahallesi, Erkek, 28).”

Eski mahalle kültürünün devam ettiği mahallelerde ise iletişim daha çok mahalle muhtarı aracılığı ile yürütülmektedir. Burada bilgi almak isteyen, şikâyette bulunan ya da istekte bulunmak isteyen mahalle vatandaşları muhtarın kapısını çalmakta, onun vasıtası ve önderliği ile mahalli kararların alınmasına katılmaktadır. Bireysel anlamda doğrudan belediyeye giderek de işlemleri çözümlen vatandaşılar bulunmakta, bunun haricinde toplu bir katılım kültürünün yaygın olması söz konusu olmamaktadır. Bu mahallelerde dayanışma ve yardımlaşma kültürünün gelişmiş olmasına karşılık, kendilerini ilgilendiren konuların dışında belediye ile iletişim kurup mahallenin yararına faaliyetlerde bulunma talebinde bulunan sayısı azdır. Burada yapılan görüşmelerde ise görüşülenler şunları söylemiştir:

“Belediye başkanı sık sık mahallemize gelir, yollarımızı inceler. Arada mahalleyi gezer ve sohbet eder. Orada söyleriz ne söylemek istiyorsak. Dikkate alır mı bilemem ama biz söyleriz (Altınova Mahallesi, Erkek, 65).”

“Mahalle muhtarımız canımızdır. Hiç çekinmeden ona gider sorarız. O da gidip ilgili yerlere iletir (Karadeniz Mahallesi, Erkek, 47).”

“Mahallede öyle toplu bir şekilde karar almayız. Mesela bir sokağın yolu bozursa, onu muhtara bildiririz. Boru patlamışsa yine muhtara bildiririz ya da ilgili birim telefonunu arar söyleriz. Bu kadar. Bunun için başka bir yönteme gerek yok ki (100. Yıl mahallesi, Kadın, 49).”

“Bazen kahvede otururken mahallede eksik şeylerin neler olduğu farkederiz. Kendi aramızda konuşuruz ama sonra kim uğraşacak deyip vazgeçeriz. Birkaç kere şikâyetçi olduk yol durumundan falan ama sonuç alamadık. Sonra da kimse uğraşmak istemedi (Çınarlı Mahallesi, Erkek, 65).”

Elde edilen bulguların analiz sonuçlarını ise aşağıda Tablo 1’de özetlemek mümkündür:

Tablo 1: Araştırma Bulgularının Özeti

KRİTERLER	MAHALLELER		
	Eski Yerleşikler (Çınarlı, Zafer, Yavuz, 100. Yıl, Eski Cami-Orta cami, Çiftlikönü, Barbaros)	Göçe bağlı unsurların yoğun yaşandığı mahalleler (Karadeniz ve Altınova)	Yeni Kent- Site Kültürüne Sahip Yerleşikler (Hürriyet)
Mahalle Algısı	Bir arada yaşama, dayanışma, komşuluk, yardımlaşma, halden anlama, aidiyet, bağlılık ve güven	Birbirini koruma, yabancı hissetmeme, dayanışma, komşuluk, bir arada yaşama	Zorunlu alan, geleneksellik, komşuluk, birbirine karışma, kopukluk
Müzakere alanları, fiziki toplanma mekânları	Kapı önleri, sokak, kahveler, evler, apartman girişinde yer alan boş alanlar	Dernek lokalleri, kahveler, kapı önleri, parklar, evler, çay bahçeleri	Çocuk oyun alanları, site bahçeleri, toplantı salonları, çay bahçeleri, açık alan spor alanları
Mahalle ilişkileri	Daha samimi, güvenli, birbirine kenetli, aidiyetin geliştiği, dayanışma kültürünün yaygın olduğu	Daha kendi aralarında, kendi bildikleri tanıdıkları ile komşuluk ve dayanışma	Kopuk ilişkiler, sınırlı sayıda komşuluk, dayanışma ve yardımlaşma sınırlı
Mahalle Dinamikleri ve Kurallar	Gelen-gidenin takibi, mahalle güvenliği için yakın diyalog ortamı, düğün bayram ve etkinliklere toplu katılım, hoşça gitmeyen durumlarda ayıplama	Gelen-gidenin takibi, mahalle güvenliği için yakın diyalog ortamı, düğün bayram ve etkinliklere toplu katılım, hoşça gitmeyen durumlarda ayıplama	Mikro düzeyde ilişkiler, kendi işini kendi görme, başkalarını işe karıştırmama, bireysellik

Yerel Yönetim İlişkileri ve İletişim Yöntemleri	Muhtar ve tanıdık komşular aracılığı ile katılım, klasik katılım yöntemleri (dilekçe, telefon vb.)	Hemşehri derneği, muhtar ve tanıdıklar ile katılım sağlama, klasik katılım yöntemleri (dilekçe, telefon vb.)	Bireysel anlamda proaktif vatandaşlık, muhtar vasıtası ile iş görme, şahsi ilişkiler ile iş görme, yeni katılım yöntemleri (sosyal medya, dijital katılım araçları vb.)
--	--	--	---

** Görüşmelerden elde edilen sonuçlar analiz edilerek tablolaştırılmıştır.

Sonuç

Mahalle, uzun ve köklü bir geçmişe sahip olan, toplumsal yapının şekillenmesinde ve gelişmesinde etkin rol oynayan, en önemli yapılardır. Mahallelerin yapısı itibari ile farklı kültürlere, farklı görüşlere sahip insanlardan oluşması, çoğulculuk ve birliktelik anlayışının bu ortamda gelişebilmesine katkı sunmakta, demokrasinin temel ilkelerinin yaygınlaşabilmesini desteklemektedir.

Tekirdağ, tarihi bir kent olması sebebi ile eski geleneksel motiflerin kent ve ilçeler genelinde hala hissedilebilir oranda uygulandığı bir il olarak karşımıza çıkmaktadır. Balkanlara yakınlığı, göçmenlik olgusunun burada yaygın olmasına, dini inanışlarda ve kültürel yapıda farklılığın oluşmasına katkı sağlarken, kültürlerarası iletişimin ve diyalog zeminin de sağlamlaşmasına sebep olmuştur. Bu farklılıklar eski yerleşim yeri olarak kabul edilen mahallerde komşuluk ilişkilerinde, yemek kültüründe, hoşgörü aşamasında, dayanışma ve yardımlaşmada, daha samimi ortamların oluşmasına katkı sağlamıştır. Bunun yanı sıra Tekirdağ'ın İstanbul'a yakınlığı, tarım ve sanayi anlamında yaşanan gelişmeler, son yıllarda diğer illerden gelip kente yerleşenlerin sayısını da arttırmıştır. Bu durum, kentin bazı mahallelerinde yabancılaşmanın başlamasına, özellikle göç edenler arasında hemşericilik yapılmasına, kentsel güvenlik kaygılarının artmasına ve dayanışma duygusunun azalmasına sebep olmuştur. Göçe bağlı olarak değişen mahalle dokusu, kültürel kodlarını değiştirmek zorunda kalmış, yeni yerleşim alanları ile eski kent-yeni kent ayrımının yapılmasına neden olmuştur. Eski kent olarak tanımlanan mahallelerde, komşuluk ilişkileri, güven (biraz kırılma da), dayanışma, yardımlaşma gibi duygular devam ederken, yeni kent içerisinde yer alan daha çok site kültürünün olduğu mahallelerde karar alma süreçlerine ilişkin farkındalığın, katılım kültürünün çok daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Geleneksel bağların devam ettiği mahallelerde kavramsal açıdan mahallenin algılanış ve sürdürülme biçiminde azalmalar olsa da devam ettiği görülmüştür. Bu mahallelerde dayanışma kültürünün hala yaygın olduğu, mahalle ilişkilerinde komşuluğun devam ettiği, mahalleye ilişkin sorunlarda muhtarın aracılık ettiği bir yapının olduğu gözlemlenmiştir. Göçe bağlı olarak

nüfusun artışı gösterdiği mahallelerde ise, “memleketli” olmanın dayanışma ve yardımlaşmada daha öncelikli olduğu, mahalleye uyum süreçlerinde bazı aşamalarda aksamaların yaşanmasından kaynaklı yabancılaşmanın ortaya çıktığı aktarılmıştır. Bu mahallelerde özellikle, mahalli ihtiyaçlar, istekler ya da sorunlara ilişkin görüşler aşamasında hemşehri derneklerinin belediye ile doğrudan iletişim sağladığı da çalışmada elde edilen bulgulardandır. Daha çok çalışan kesimin oluşturduğu, geleneksel mahallede yaşayanlara nazaran eğitim seviyesinin yüksek olduğu “yeni mahallelerde” donanımlı ve güvenli site kültürünün yaygınlık kazandığı gözlemlenmiştir. Burada mikro düzeyde ilişki ağlarının geliştirilmesi, tayin sebebi ile gelenlerin uygun zamanlarda memleketlerine gitmesi, bu alanlarda birliktelik sağlama aşamalarının daha az oluşmasına sebep olmuştur. Yakın diyalogların yaşanmaması, komşuluk ilişkilerinin sınırlı tutulması, bireyselliğin ön plana çıkması, bu mahallelerde mahalle kültürünün oluşmamasına yansımıştır. Buna karşılık bu mahallelerde katılım uygulamalarına ilişkin talep ve kullanılan yöntemler çok daha yüksektir. Çağın takip edilmesi, doğrudan ulaşım yolu olarak sosyal medyanın kullanılması, bilinçli bir seçmen davranışı sergilenmesi, bu mahallelerde belediye ve vatandaş ilişkisinin artmasına, kullanılan katılım yöntemlerinin farklılaşarak yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağlımsız

Yazar Katkısı: Miray Özden %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışmanın yapılabilmesi için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 31.03.2022 Tarih ve T2022-875 Toplantı sayısı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Miray Özden %100

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: Ethics Committee approval was obtained from Tekirdağ Namık Kemal University Scientific Research and Publication Ethics Committee with the date of 31.03.2022 and the meeting number of T2022-875 to carry out this study.

Conflict of Interest: The authors declare that they have no conflicts of interest.

Kaynakça

1580 Sayılı Belediye Kanunu, (1930).

<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf>.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, (2005).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>

6360 Sayılı Kanun, (2012).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>.

- Alada, A. (2018). *Kentsel Yönetime Katılımda Mahalle*. yayed.org. Erişim adresi <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/inceleme-27.pdf>
- Alver, K. (2013). *Mahalle: Mahallenin Toplumsal ve Mekansal Portresi*. Hece Yayınları. Ankara.
- Arıkboğa, E. (1999). *Yerel Yönetim Açısından Mahalle Muhtarlığına Bir Bakış*. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi. 8(3). 103-125.
- Bayraktar, H. (2020). *Katılımcı Yönetime Mahalleden Bakmak*. (Edt. Babaoğlu, C., Memiş, L. Erdoğan, O.). Yerel Yönetimlerde Teknoloji ve Katılım. Orion Yayınevi. Ankara. 287-315.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5-14.
- Eryılmaz, B. (2010). *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*. İşaret Yayınları. İstanbul.
- Göymen, K. (2014). Önsöz. İ. İzci (Ed.). *Katılımcı Yerel Yönetim* içinde. İstanbul: Sosyal Demokrasi Vakfı Yayınları, 11-19.
- Green, D., Wlzig, S., Kronschlager, T., Porat, C. (2018). *Participation, Culture and Democracy: Perspectives on Public Engagement and Social Communication*. Cambridge Schlor's Publishing. UK.
- Kantar, G., Güler, M. (2022). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Seçim Uygulamaları ve Yerel Seçim İttifakları. (Edt. Şeren, G., Geyik, O., Akdoğan, D.). *Yerel Yönetimler Üzerine Siyasi, Mali ve Sosyal Tartışmalar*. Gazi Yayınevi. Ankara. 169-185.
- Kavruk, H. (2018). *Mahalle Yerleşimi ve Yönetimi*. Nobel Yayınevi. Ankara.
- Kocaoğlu, M. (2011). *Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi. Sakarya.
- Kulezsa, K., Kossakowski, R., Luczeczeko, P. (2011). *The Cultural Heritage of Solidarity*. Polish Sociological Review. 4(176). 535-537.
- Ogrodzka, D., Stokfiszewski, I. (2018). *Culture and Solidarity*. European Cultural Foundation.
- Orum, A. M. ve Dale, J. (2016). *Siyaset Sosyolojisi: Günümüz Dünyasında İktidar ve Katılım*. İ. Kaya (çev.) İstanbul: Say Yayınları.

Yılmaz, O. K. (2020). *Yerel Yönetişim Bağlamında Avrupa Konseyi “12 Yıldızlı Şehir” Uygulaması ve Türkiye Yerel Yönetimleri*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 22, Sayı: 1. 214-232.

Extended Abstract

An important stage of democracy is the involvement of citizens in the decision-making process. The understanding of representative democracy, one of the classical models of democracy, to include citizens in the decision-making processes through elected officials has caused problems over time. The perception of participation as electing representatives and voting only during election periods has led to the failure to accurately reflect the wishes and expectations of citizens. This problem of representative democracy has revealed the necessity of building participatory mechanisms that will enable citizens to be effective in the management processes.

The development of participatory democracy as a solution proposal recommends greater involvement of different stakeholders in decision-making and public policy implementation processes. The fact that participatory democracy foresees a multi-actor structure in decision-making processes also aims to increase the effectiveness and efficiency of the service to be provided. Citizen participation affects the quality of the services to be provided, improves the skills of benefiting from the service and facilitates the supplying with the public needs. Participation also encourages managers to make better decisions and improves quality conditions.

Local governments act as a mediator in supporting and implementing participation practices, as they are units that citizens will be directly in contact with. With the effectiveness of the practices that started at the local level, the culture of participation spreads to a national and even global dimension, leading to an increase in awareness in decision-making processes. In this sense, local governments and administrators can determine various participation methods within the framework of their fields of expertise, their own budgets or their own regional and social cultures, and shape them in line with the wishes and expectations of the local people living in that settlement area. In the literature on participation, there is considerable debate on levels of participation and methods of participation. On the other hand, there is a close relationship between an adopted method of participation and the level of participation. Some methods of participation allow citizens or participants to be more active, while others are more passive.

The neighborhood, which is the closest unit to the people at the grassroots within the urban organization, constitutes a model for social and administrative organizations. In addition to having a deep-rooted history, the neighborhood is a part of both physical and socio-cultural space for cities. In this respect, it constitutes the first step in seeing local services as units close to citizens in urban life.

The increase in migration to the city in the 1970s in Türkiye caused the transformation of urban life and the cultural change to affect the neighborhood life. This change and transformation has led to the construction of multi-storey residences, the establishment of safe sites and the creation of new living spaces, where class divisions are intense, by moving away from the safe neighborhood phenomenon. Tekirdağ was also affected by this transformation, and by receiving intense immigration, it damaged the "new neighborhood" areas and "traditional neighborhood culture" within the neighborhood life.

In the study, in-depth interviews were conducted with 50 people in 10 neighborhoods of Tekirdağ's Süleymanpaşa District. Neighborhoods were selected from 3 categories as historical neighborhoods where the traditional structure is preserved, neighborhoods that receive immigration and are subject to the harmonization process, and new neighborhoods where the site culture is more intense. The interviewees were randomly selected in accordance with the condition of living in the neighborhood for at least 5 years. The interviewees were asked, "Does the neighborhood have effective relations in the formation of a culture of solidarity and participation?" which was determined as the main problematic of the study. 13 questions were asked in accordance with the question and the interviews were recorded.

The results of the interviews were analyzed under five main headings according to the answers given and the research findings were transferred to the study:

- Conceptual and spatial perception of neighborhood,
- Common discussion areas of the neighborhood,
- Neighborhood relations and communication,
- Neighborhood activities and daily life rules,
- Relations with the Residents and Managers, Communication

Methods,

The research findings were examined under the headings of general observations and analysis results on solidarity and participation. When the findings obtained in the study were evaluated, the following conclusions were reached:

- In neighborhoods with traditional neighborhood structure, the culture of solidarity and cooperation continued due to the continuation of neighborly relations. However, the approach to the concept of participation in these neighborhoods was limited to more traditional methods, and the headman was observed as the main actor.

- It was observed that in the neighborhoods where immigration was evident, immigrants formed their own close circles and were considered as foreigners at some stages in the neighborhood because they continued their existing habits instead of adapting to the city or neighborhood. This situation increased the awareness of fellow townsmen among themselves, and caused fellow townsmen associations to become active in the decision-making processes by acting as a bridge between the municipality and the

neighborhood. Although discourses such as "being the other" and "not being one of us" were not experienced intensely in the neighborhood, it was observed that solidarity and cooperation were mostly continued with "one's own".

- Neighborhood culture in the "new living areas" where the site culture was intensely experienced showed an appearance that had more formal forms only due to living under the same roof. In these neighborhoods, due to security concerns, individualization came to the fore much more and neighborly relations were limited. However, the fact that the people living in these neighborhoods had a high level of education, and are more conscious of urban life due to their active role in working life, contributed to their proactive participation in urban services.